

К. БЕРЕЖНА

*аспірантка Науково-дослідного інституту
правового забезпечення інноваційного
розвитку НАПрН України*

УДК 349.2:177.9

Значення справедливості у правовому регулюванні відносин у сфері праці

Стаття присвячена розкриттю принципу справедливості у правовому регулюванні відносин у сфері праці. Обґрунтовано, що категорія «справедливість» у трудових та пов'язаних із ними відносинах застосовується у двох основних значеннях: з одного боку, як основна мета, якої прагне досягти нормотворець у відповідній царині, а з другого – як процес реалізації чинного законодавства про працю. Доведено необхідність створення ефективного юридичного механізму реалізації захисту трудових прав працівників, у підґрунтя якого буде законодавчо покладено норму, за якою нормотворча і правозастосовна діяльність у сфері праці має ґрунтуватися на принципі соціальної справедливості.

Ключові слова: справедливість, принцип соціальної справедливості, принципи права, трудові правовідносини, працівник, роботодавець, держава.

Актуальність теми публікації. Протягом становлення України як незалежної держави система трудового законодавства зазнала радикальних змін (прийнято значну кількість нових законодавчих актів, ратифіковано низку важливих міжнародних угод). Однак, незважаючи на достатньо серйозну виконану роботу, проблема дотримання

трудових прав громадян залишається однією з найбільш актуальних. Системі національного законодавства про працю притаманні такі риси, як: нестабільність, безсистемність, дублювання; закони часто змінюються та доповнюються, що суттєво змінює зміст та спрямування державної політики у сфері трудових відносин.

На відміну від того законодавства, що діяло раніше, сучасне законодавство про працю, а тим більше проектове, має здійснити прорив у концептуальному підході до питань опосередкування трудових і пов'язаних із ним відносин, відмовившись у багатьох випадках від жорсткого централізованого регулювання і надавши працівнику та роботодавцю як сторонам трудового договору право в усіх допустимих формах брати участь у визначенні своїх прав та обов'язків. Цей процес, безперечно, має прогресивне значення, що полягає у визначенні можливості сторін трудових правовідносин адаптувати трудове законодавство, що виходить із загальних уявлень про належний порядок у сфері праці, до реальних умов, в яких проходить трудова діяльність, дозволяє врахувати все різноманіття і особливості розвитку виробничих процесів, визначати ступінь підвищення рівня мінімально закріплених законодавцем гарантій у трудовій сфері залежно від фінансово-економічних і організаційно-управлінських умов конкретного підприємства, установи чи організації. У такому світлі особливого значення та важливої ролі набуває принцип справедливості у правовому регулюванні відносин у сфері праці.

Стан дослідження. Аналіз такої категорії, як «справедливість», вже не раз привертав увагу науковців. Серед них слід виділити таких вчених, як А. І. Екімов, Д. О. Єрмоленко, С. О. Іванова, О. З. Панкевич, С. М. Прилипко, О. І. Процевський, К. Л. Томашевський, Г. І. Чанишева, Ю. В. Черткова, Л. П. Шумна, О. М. Ярошенко та ін. Проте в сучасних економічних умовах

питання справедливості у трудових правовідносинах набуває нового значення та потребує переосмислення, що викликає необхідність наукового дослідження у цій царині.

Метою статті є дослідження принципу справедливості у правовому регулюванні відносин у сфері праці, що передбачає з'ясування його сутності та визначення місця серед інших принципів трудових правовідносин.

Основний виклад матеріалу. Ідея справедливості пронизує всі сфери життя суспільства, однак найбільш яскраве вираження вона отримує у праві, яке і регулює найважливіші суспільні відносини. Завдячуючи праву, те, що було винятково тільки моральним, набуває сили закону. Право має бути справедливим. Право або розглядається як втілення справедливості, або висувається мета привести його у відповідність до справедливості. Не випадково справедливість розглядається як одна з цінностей права і як найважливіша властивість юридичної діяльності. Одним із головних проявів верховенства права є те, що право не обмежується лише законодавством, як однією з його форм, а включає й інші соціальні регулятори, зокрема, норми моралі, традиції, звичаї тощо, які легітимовані суспільством і зумовлені історично досягнутим культурним рівнем суспільства.

Погодимось із О. М. Ярошенком, який справедливо заявляє: «Перед трудовим законодавством за сучасних умов стоїть складне завдання: зробити правове регулювання праці соціально справедливим, адекватно відображаючим реалії суспільного життя, одночасно зберігши соціальне призначення трудо-

вого права, максимально захистивши інтереси працівника як найбільш уразливої сторони трудового договору. Ця мета може бути досягнута лише за умови високої внутрішньої організації системи трудового права, несуперечливості закладеного в її підґрунтя нормативно-правового матеріалу, ефективного поєднання норм цієї галузі права з приписами інших галузей... Виникла необхідність створення правової системи, орієнтованої не на жорстку державну регламентацію суспільних відносин, а на поєднання різних (переважно договірних) методів управління. Процес створення якісно нового законодавства перебуває в початковій стадії, наштовхується на численні рифи й підводні камені антидемократичного, а нерідко й авторитарного характеру, протистояння законодавчої й виконавчої гілок влади» [1, с. 342].

Незважаючи на те, що чинний Кодекс законів про працю України [2] категорію «справедливість» ні у гл. I «Загальні положення», ні в інших главах не згадує, наріжною основою новітнього трудового законодавства має стати принцип справедливості.

Справедливість відображає соціально-економічні відносини, які існують у певному суспільстві. Це складний феномен, який є підґрунтям взаємодії політики, моралі, економіки та права. Справедливість забезпечує, щоб соціальні відносини були колективно корисними, щоб вигоди однієї сторони не досягалися за рахунок іншої. Тобто йдеться про наявність у цьому явищі таких вимог, як загальність, рівність і неупередженість. Справедливість – це обов'язковість, виконання якої люди

вимагають один в одного. Вона має пріоритет у суспільній моралі та становить єдиний критерій легітимності суспільного порядку, уповноваженого на застосування примусу. Ідея справедливості пронизує всі аспекти суспільного життя, формує, через вимоги моралі, й норми права. Єдність права й моралі полягає в тому, що: а) вони становлять різновиди соціальних норм; б) переслідують у остаточному підсумку одні й ті самі завдання – упорядкування суспільних відносин, розвиток особистості, захист прав людини, утвердження ідеалів свободи, справедливості й рівності. Сила правових норм значно збільшується, якщо вони спираються не тільки на владу та відповідний апарат, а й на мораль. Норми моралі спираються на такі, що складаються в суспільній свідомості, уявлення про добро і зло, честь і гідність тощо, які виробляються релігією, філософією, мистецтвом у процесі етичного осмислення світу. У системі цілей правової системи справедливість посідає пріоритетне місце, являє собою беззаперечну цінність, яка не може бути обмежена лише міркуваннями щодо їх ефективності або належності організації.

У розвинутому ринковому господарстві людина сама «підключається» про соціальну справедливість на основі власної незалежності в житті, реалізації своїх економічних прав. Людина законно прагне до успіху й благополуччя, а досягнення цих цілей власними силами можливе лише в умовах демократії, свободи та ринку.

«Справедливість, – міркує А. І. Екімов, – будучи зафіксованою за допомогою правових норм, виступає як та-

кий, що визнаний і захищений державою масштаб порівняння дій людей. Завдяки праву те, що було лише моральним, набуває чинності закону. Справедливість, втілена у праві, відображає, таким чином, специфічну правову якість визначеність відповідних процесів і явищ» [3, с. 70].

Як вважає Ю. В. Черткова, ряд правових принципів, у тому числі свобода праці, свобода договору, справедливість, рівність, гуманізм та ін., сходять своїми витокami до неопозитивного права [4, с. 40]. Виходячи із цього міркування, ці правові ідеї існують об'єктивно й завжди незалежно від того, чи закріплені вони в законодавстві та чи проводяться в реальному житті.

У правовому регулюванні трудових і пов'язаних із ними відносин категорія «справедливість» застосовується у двох основних значеннях: з одного боку, як основна мета, якої прагне досягти нормотворець у відповідній царині, а з другого – як процес реалізації чинного законодавства про працю.

О. І. Рабцевич аргументує, що справедливість у галузі права слід розглядати як принцип юридичної діяльності; принцип права; практичний критерій правозастосовної діяльності; мету всього правотворчого і правозастосовного процесу [5, с. 41–45].

С. С. Алексєєв обґрунтовує, що справедливість набуває значення правового принципу тією мірою, якою вона втілюється в нормативно-правовому способі регулювання, у тих основах співрозмірності, рівності тощо, що притаманні самій побудові правової доктрини [6, с. 65]. Правознавець переконує: «Моральність права, і перш за все виражен-

ня в ньому засад справедливості, – етико-юридична вимога, яка з усією очевидністю “видає” генетичну спільність того й іншого – та обставина, яка свідчить про наявність у них єдиної предтечі в самих основах людського буття» [7, с. 336].

Загальновідомо, що принципами права є його основні начала, вихідні ідеї, що характеризуються універсальністю, загальною значимістю, вищою імперативністю і відображають найважливіші положення права. Вказаним явищам властиве абстрактне й універсальне засвоєння соціальної дійсності, що зумовлює їх особливу роль у: а) структурі правової системи; б) механізмі правового регулювання, а також в) правозастосуванні.

Обґрунтованим є запропоноване С. П. Погребняком трактування принципів права як системи найбільш загальних і стабільних імперативних вимог, закріплених у праві, які є концентрованим виразом найважливіших сутнісних ознак і цінностей, що притаманні цій системі права та визначають її характер, напрями подальшого розвитку. Принципи права є його складовою, їм притаманні як загальні ознаки, що властиві праву в цілому, так і такі, що відображають їх специфіку як особливої юридичної категорії [8, с. 11]. Принципи права – категорія вищої міри узагальненості, вони гранично абстрактні, дозволяють глибше зрозуміти об'єктивну дійсність і є найбільш стійкими елементами юридичного знання. Вказані категорії: а) володіють характерною якістю пронизувати, пов'язувати воедино норми права і систему права в цілому та б) виступають

мірилом, критерієм оцінки як поведінки суб'єктів, погодженої з нормами права, так і самої системи законодавства, наскільки вона відповідає нормам. Принципи права є фундаментом правової системи країни, на основі яких відбуваються розвиток та побудова відповідних галузей права.

Принципи права є засобом, що дозволяє зберегти баланс між об'єктивною необхідністю суспільного розвитку і суб'єктивним розсудом нормотворчого органу. Вони виробляються на основі пізнання суспільних явищ і процесів, що потребують урегулювання за допомогою права. Члени суспільства визначають правотворчі ідеї, що регулюють найбільш важливі сфери суспільних відносин. Тому принципи права не можуть бути вихідним пунктом дослідження, а є його заключним етапом – результатом.

А. М. Колодій найбільш суттєвими ознаками принципів права називає такі:

а) регулятивність – регулятивні властивості принципів права, за умови матеріалізації останніх у нормативно-правових актах, зумовлюють необхідність виділення нормативно-регулятивних, а отже, і ідейно-політичних ознак принципів;

б) внутрішню єдність – проглядається у системно-структурній внутрішній збалансованості принципів, їх несуперечливості, інтегрованості й водночас диференційованості на певні види;

в) об'єктивну зумовленість – відповідність принципів характеру суспільних відносин, економічним, політичним, ідеологічним процесам, що відбуваються у суспільстві;

г) ідеологічність – принципи є формою суспільної свідомості, яка здійснює ідейний, інформаційно-виховний вплив загального характеру, тобто виконує функцію загального закріплення суспільних відносин, що і дає можливість розглянути їх із позиції певних ідей, керівних основ;

д) матеріалізованість у праві – розрізняють два способи вираження принципів права: безпосереднє формулювання їх у нормах права і виведення їх зі змісту нормативно-правових актів;

е) історичність – означає, що історичні умови розвитку суспільства і держави висувають відповідні принципи [9, с. 343, 344].

Принципи трудового права є галузевим різновидом принципів права у цілому, а тому їм властиві ті самі ознаки, що були перераховані вище.

Принципи трудового права виступають специфічним регулятором суспільних відносин, які віднесені до предмета цієї галузі права: трудових, з організації та управління працею; працевлаштування; забезпечення договірності регулювання умов праці; професійного навчання, перепідготовки та підвищення кваліфікації; матеріальної відповідальності роботодавців і працівників; державного нагляду і контролю за дотриманням трудового законодавства; розв'язання індивідуальних і колективних трудових спорів. Важливість ролі принципів у правовому регулюванні названих відносин полягає в тому, що вони як вихідні і основні положення забезпечують, поряд із предметом і методом, єдність норм галузі трудового права, визначають загальну спрямованість і тенденції її розвитку.

«Під принципами трудового права слід розуміти виражені в законодавстві вихідні засади, керівні ідеї, що характеризують основний зміст і внутрішню єдність правового регулювання трудових та пов'язаних із ними відносин... З одного боку, принципи відображають закономірності трудового права, а з другого – являють собою найбільш загальні норми, які діють у всій сфері правового регулювання праці і поширюються на всіх суб'єктів трудового права», – роблять висновок С. М. Прилипко й О. М. Ярошенко [10, с. 40, 41]. Указані вихідні положення є сполучною ланкою між основними закономірностями розвитку та функціонування суспільства і системи трудового права. Завдяки принципам система трудового права адаптується до найважливіших інтересів суб'єктів цієї галузі права, стає сумісною з ними.

«Сучасна держава – це перш за все демократична та правова держава, де соціальне забезпечення і соціальна справедливість є не просто основоположними конституційними нормами всього державного устрою, а визначають його форму як державного формування», – підкреслює Л. П. Шумна [11, с. 16].

С. А. Іванова ще у 1992 р. у кандидатській дисертації на тему «Соціальна справедливість у трудовому законодавстві» робила акцент на тому, що «... адекватне закріплення в нормах трудового права інтересів особистості, груп трудящих, держави... одночасно означає і пізнання діалектики рівності і нерівності людей, досягнутого рівня соціальної справедливості у трудових відносинах. При цьому реальне дотри-

мання принципу рівності сторін трудового договору в новому трудовому законодавстві може бути досягнуто на основі збалансованого врахування інтересів працівника і роботодавця. Не менш важливо також, щоб і той, і інший були огорожені надійними правовими засобами від надмірної експлуатації державою» [12, с. 1, 2]. Можливість досягнення соціальної справедливості у трудових відносинах пов'язується з дотриманням таких вимог: створенням і забезпеченням рівних для всіх працездатних громадян можливостей здійснення своїх трудових прав у повному обсязі, передбаченому законом, і неприпустимістю незаконного звуження їх прав у трудових правовідносинах; наданням свободи вибору засобів і способів реалізації цих прав шляхом вчинення будь-яких із тих, що допускаються законом, юридичних і фактичних дій; залежністю соціального становища кожної особи від якості трудового внеску в підвищення життєвого рівня суспільства [12, с. 9, 10]. Подальше життя показало, що для розв'язання найважливіших соціально-економічних проблем, стабілізації економіки і досягнення громадянської злагоди потрібні принципово нові форми співпраці суб'єктів соціально-трудова відносин на базі взаємної зацікавленості та справедливості. Соціально справедливим є такий стан трудових відносин, коли інтереси працівника і роботодавця реалізуються на партнерській основі. Що, однак, не виключає необхідності захисту інтересів працівника як більш слабкої сторони трудового договору з боку держави. Принцип справедливості покликаний впорядкувати й забез-

печувати взаємодію всіх складових ланок механізму правової регламентації трудових відносин. Інші ж принципи в забезпеченні цього завдання розвивають окремі сторони принципу справедливості, виступаючи ніби його реалізацією в тому чи іншому напрямі.

К. Л. Томашевський справедливо обстоює точку зору, що до принципів трудового права, окрім свободи праці і рівності всіх перед законом, законодавцеві необхідно було віднести також принципи: а) верховенства права; б) законності; в) справедливості; г) гуманізму; д) свободи трудового договору [13, с. 78, 79].

Принцип соціальної справедливості у трудовому праві базується на таких конституційних положеннях: а) Україна – соціальна держава (ст. 1 Основного Закону [14]); б) людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (ст. 3 Основного Закону). Соціальна справедливість і соціальна солідарність суспільства належать до головних критеріїв оцінки ступеня соціальності правової демократичної держави. Правий Д. О. Єрмоленко, який наполягає на тому, щоб розглядати соціальну державу як засновану на принципах соціальної справедливості, рівності і свободи надкласову, правову державу з розвиненим громадянським суспільством, у якому всебічно гарантовані гідний людини прожитковий мінімум, соціальне забезпечення, загальне підвищення добробуту та інші соціально-економічні права громадян, існує налагоджений, нескладний і доступний механізм їх практичної реалізації й захисту [15, с. 35].

Історична логіка розвитку моделей соціальної держави виглядає таким чином: від позитивної держави – через державу соціальної безпеки – до соціальної держави загального добробуту. При цьому логіка юридичного розвитку характеризується переходом від права на допомогу до права на захист, і врешті-решт, до права на гарантований гідний рівень життя

О. З. Панкевич так прогнозує майбутню модель соціальної держави, яку він іменує «держава соціальної демократії»: сутність останньої полягає в тому, що вона має стати організацією політичної влади працівників-власників, за якої реально забезпечуватимуться максимальна реалізація й захист прав та основних свобод людини, прав нації й народу, здійснення влади на загальнолюдських засадах свободи, справедливості й солідарності [16, с. 26].

Авторський колектив монографії «Держава та її органи як суб'єкти трудового права: теоретико-прикладний нарис» за науковою редакцією О. М. Ярошенка вважає, що подальше розроблення нормативної бази соціального розвитку має здійснюватися на підставі принципів:

- соціальної справедливості, перш за все рівності соціальних прав усіх громадян;
- індивідуальної соціальної відповідальності – обов'язку громадян докласти максимум зусиль для самозабезпечення й самопомоги;
- соціальної солідарності – формування такої системи відносин, за якої все суспільство долає соціальні труднощі як єдина злагоджена система;

– соціального партнерства – дотримання всіма сторонами досягнутих домовленостей;

– соціальної компенсації – створення громадянам системи компенсації обмежень, обумовлених їх соціальним статусом;

– соціальних гарантій – надання громадянам гарантованого мінімуму соціальних послуг;

– субсидіарної підтримки громадських ініціатив у вирішенні проблем соціального розвитку [17, с. 36, 37].

Висновок. За допомогою такого інструменту, як правова норма, держава, керуючись принципом справедливості, регулює соціально-трудова сферу, впливає на творення нових трудових відносин, у тому числі здійснюючи реформи, забезпечує організацію та функціонування механізму нагляду і контролю за дотриманням законодавства про працю, і що найважливіше,

гарантує трудові права і законні інтереси громадян.

Хоча основними завданнями сучасного трудового права є визнання і послідовний розвиток системи трудових прав і свобод, а також встановлення дієвих державних гарантій їх реалізації та захисту, чинне законодавство про працю України не забезпечує оптимальний баланс інтересів сторін трудового договору і не стимулює роботодавців до цивілізованих відносин у сфері праці з економічно більш слабким учасником трудових відносин – працівником. Запорукою вирішення цієї проблеми є створення ефективного юридичного механізму реалізації, охорони та захисту трудових прав працівників, у підґрунтя якого має бути законодавчо покладена норма, за якою нормотворча і правозастосовна діяльність у сфері праці має ґрунтуватися на принципі соціальної справедливості.

Список використаних джерел

1. Ярошенко О. М. Джерела трудового права України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.05 / О. М. Ярошенко ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2007. – 476 с.
2. Кодекс законів про працю України : затв. Законом УРСР від 10.12.1971 № 322-VIII // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1971. – № 50 (Дод.). – Ст. 375.
3. Экимов А. И. Справедливость и социалистическое право : монография / А. И. Экимов. – Л. : Изд-во Ленингр. гос. ун-та, 1980. – 120 с.
4. Черткова Ю. В. Публічна та приватна тенденції в розвитку трудового права України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Ю. В. Черткова ; Таврій. нац. ун-т ім. В. І. Вернадського. – Сімферополь, 2007. – 204 с.
5. Рабцевич О. И. Право на справедливое судебное разбирательство: международное и внутригосударственное правовое регулирование : монография / О. И. Рабцевич. – М. : Лекс-Книга, 2005. – 318 с.
6. Алексеев С. С. Проблемы теории права. Курс лекций : в 2 т. Т. 2: Нормативные акты применения права / С. С. Алексеев. – Свердловск : Изд-во Свердл. юрид. ин-та, 1972. – 401 с.
7. Алексеев С. С. Право: азбука – теория – философия: Опыт комплексного исследования : монография / С. С. Алексеев. – М. : Статут, 1999. – 712 с.
8. Погребняк С. П. Втілення принципів права в юридичних актах / С. П. Погребняк // Вісн. Акад. прав. наук України : зб. наук. пр. / редкол.: В. Я. Тацій та ін. – Х., 2004. – № 2 (37). – С. 8–20.
9. Колодій А. М. Конституція і розвиток принципів права України (методологічні питання) : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 ; 12.00.02 / А. М. Колодій ; Нац. акад. внутр. справ України. – К., 1998. – 382 с.

10. Прилипка С. М. Трудове право України : підручник / С. М. Прилипка, О. М. Ярошенко. – 5-те вид., переробл. і допов. – Х. : ФІНН, 2012. – 800 с.
11. Шумна Л. П. Соціальна підтримка як організаційно-правова форма соціального забезпечення : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.05 / Л. П. Шумна ; Чернігів. держ. технолог. ун-т. – Чернігів, 2014. – 455 с.
12. Иванова С. А. Социальная справедливость в трудовом законодательстве : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / С. А. Иванова ; Акад. труда и соц. отношений. – М., 1992. – 23 с.
13. Томашевский К. Л. Трудовой кодекс Республики Беларусь 1999 г. Основные новеллы общих положений и института трудового договора / К. Л. Томашевский // Государство и право. – 2002. – № 1. – С. 76–83.
14. Конституція України : прийнята Верхов. Радою України 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
15. Єрмоленко Д. О. Правовий статус людини і громадянина в Україні як соціальної державі : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Д. О. Єрмоленко ; Нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2002. – 175 с.
16. Панкевич О. З. Соціальна держава та права людини «другого покоління» (загальнотеоретичне дослідження) : монографія / О. З. Панкевич. – Львів : Астрон, 2006. – 176 с.
17. Держава та її органи як суб'єкти трудового права: теоретико-прикладний нарис : монографія / за наук. ред. проф. О. М. Ярошенка. – Х. : Право, 2014. – 288 с.

Стаття надійшла до редакції 04.09.2015.

Бережная К. Значение справедливости в правовом регулировании отношений в сфере труда

Статья посвящена раскрытию принципа справедливости в правовом регулировании отношений в сфере труда. Обосновано, что категория «справедливость» в трудовых и связанных с ними отношениях применяется в двух значениях: с одной стороны, как основная цель, которую стремится достичь нормотворец в соответствующей области, а с другой – как процесс реализации действующего законодательства о труде. Доказана необходимость создания эффективного юридического механизма реализации защиты трудовых прав работников, в основу которого будет законодательно положена норма, в соответствии с которой нормотворческая и правоприменительная деятельность в сфере труда должна основываться на принципе социальной справедливости.

Ключевые слова: справедливость, принцип социальной справедливости, принципы права, трудовые правоотношения, работник, работодатель, государство.

Berezhna K. The Value of Justice in the Legal Regulation of Labor Relations

Timeliness of the topic. During the formation of Ukraine as an independent state, labor law system has been radically changed (significant amount of new legislation has been adopted, a number of important international agreements has been ratified). However, despite the very serious work, the problem of respect for labor rights remains one of the most pressing. In this light, the principle of justice in the legal regulation of labor relations takes special significance and important role.

State study. Analysis of such categories as «justice» repeatedly attracted the attention of scientists. Among them such scholars as D. A. Ermolenko, S. A. Ivanova, A. Z. Pankevych, S. M. Prylypko, A. I. Protsevskyy, K. L. Tomaszewskiy, Yu. V. Chertkova, L. P. Shumna, O. M. Yaroshenko and others.

The aim of the article is to study the principle of justice in the legal regulation of labor relations, that involves clarifying its essence and definition of its place among the other principles of labor relations.

Topical's main body. The idea of justice permeates all of society fields, but the most vivid expression it gets in the law, that regulates the most important social relations. Thanks to the law, moral phenomenas acquires the force of law. The law must be fair. One of the main manifestations of the rule of law is that the right is not limited by laws as one of its forms, it also includes other social regulators, including morality, traditions, customs, etc., that accepted by society and caused by historically achieved cultural level of society.

Justice reflects the socio-economic relations that exist in a pointed society. This is a complex phenomenon that is the basis of interaction between politics, morals, economics and law. Justice ensure the use of social relationships.

Conclusions. The main tasks of modern labor law is recognize and develop the system of labor rights and freedoms, and establish effective state guarantees of their realization and protection. But existing labor legislation of Ukraine does not provide an optimal interests' balance of the labor contract parties and does not encourage employers to civilized labor relations with economically weaker party of labor relationship – employee. The key to solve this problem is to create an effective legal mechanism for implementation and protection of labor rights. And the ground of it should be legal norm that will enact that rule-making and enforcement activity in the labor field should be based on the principle of social justice.

Keywords: justice, social justice principle, principles of law, labor relations, employee, employer, state.